

KOMMUNEVALGPROGRAMMET 2011

VENSTRE

1.1 Tromsø - En åpen by.....	3
1.2 Liberalismen.....	3
1.3 Viktige sosialliberale prinsipper.....	4
2 Tromsø - den ressurssterke kompetansebyen.....	5
2.1 Barnehager og SFO - en trygg oppvekst.....	6
2.2 12 prinsipper for Tromsøskolen.....	6
2.3 Universitetsbyen Tromsø.....	9
3 Et kreativt og nyskapende Tromsø.....	10
3.1 Moderne løsninger for næringsutvikling.....	10
3.2 Et enklere Tromsø.....	10
3.3 Konkurransetsetting.....	11
3.4 Økonomisk ansvarlighet.....	12
3.5 Redusere eiendomsskatt.....	12
3.6 Salg av kommunale aksjer og eiendom.....	12
4 Kultur og byutvikling.....	12
4.1 Tromsø - en levende kulturby.....	12
4.2 Samspill mellom kultur og næring.....	13
4.3 Byutvikling.....	14
4.4 Sosialliberal skjenkepolitikk.....	16
4.5 Barn og unge i sentrum.....	16
4.6 Eldrett for alle.....	17
4.7 Tromsø kommune - mer enn bare byen.....	18
5 Tromsø - en moderne miljøby.....	19
5.1 Transportreform.....	19
5.2 Metrobuss i Tromsø.....	21
5.3 Grønne lunger.....	22
5.4 Fornybar energi.....	22
6 Helse- og sosialpolitikk.....	23
6.1 Hjerterom for de som faller utenfor.....	23
6.2 Forebygging.....	24
6.3 Mer til de som trenger det mest.....	24
6.4 Eldreomsorg tilpasset den enkelte.....	25

6.5Et sterkt barnevern.....	27
7 En åpen og trygg by.....	27
7.1Parlamentarisk styringsmodell.....	27
7.2Stemmerett for 16-åring.....	28
7.3Varslervern.....	28
7.4Den engasjerte borger.....	28
7.5Kamp mot diskriminering.....	28
7.6Fortsatt vennskapsbyer.....	29
7.7En trygg by.....	29

Venstre er et liberalt parti inspirert av den sosiale liberalismen. Å være liberal innebærer en sterk tro på menneskets frihet, skaperevne, kreativitet og ansvarsfølelse

1.1 Tromsø - En åpen by

Venstre vil at Tromsø skal være en by som er åpen for nye impulser og er opptatt av kompetanse og kunnskap. Byen skal ta vare på nærmiljøet sitt, samtidig som den tar sin del av det globale ansvar for rettferdighet og miljø. Tromsøborgerene skal ha kontroll over eget liv og ha mulighet til å utvikle seg selv. Moderne og nytenkende løsninger skal prege bybildet og utviklingen av byen. Tromsø skal være et regionalt senter for Nord-Norge og for Nordområdene.

1.2 Liberalismen

Individet og fellesskapet

Venstre er et liberalt parti ideologisk inspirert av den sosiale liberalismen. Å være liberal innebærer en sterk tro på menneskets skaperevne, kreativitet og ansvarsfølelse. Venstre setter alltid det enkelte menneske i sentrum, ikke grupper eller klasser. Alle mennesker er likeverdige, men ingen er like.

Økt frihet gir nye muligheter for menneskelig vekst. Frihet er en forutsetning for å ta ansvar for egne handlinger og hensyn til sine medmennesker. Mennesker som har frihet, har også ansvar for å finne fellesskapsløsninger som tar vare på alle, også livsgrunnlaget til våre etterkommere. Individets frihet må alltid balanseres opp mot individets plikter overfor fellesskapet og ikke begrense andres reelle frihet.

Borgeren, det offentlige og markedet

Venstres kommune er ikke minimalkommunen eller formynderkommunen; Venstres kommune er borgernes kommune som styres gjennom borgernes makt og deltakelse. Det er ikke det offentliges oppgave å løse alle menneskets utfordringer. Det sosialliberale samfunnet forutsetter en god

maktbalanse mellom enkeltmennesket, frivillig sektor og demokratiske fellesskapsløsninger ivaretatt av det offentlige.

Venstre bygger sin økonomiske politikk på markedsøkonomien. Forutsetningen for et velfungerende marked er politiske og juridiske spilleregler. Å bekjempe uheldig markedskonsentrasjon er avgjørende for å sikre fri og sunn konkurranse. Rettferdig handel skal tilstrebes.

1.3 Viktige sosialliberale prinsipper

Valgfrihet gir reell frihet

Venstre vil øke individets reelle frihet. Det er den enkelte borger selv som er best i stand til å definere sin måte å leve det gode liv på. Dette forutsetter valgfrihet og et samfunn med rom for mangfold og forskjeller.

Likeverd og like muligheter

Alle mennesker har lik verdi. Derfor arbeider Venstre for likeverd og likestilling mellom mennesker, uansett kjønn, etnisk eller religiøs tilhørighet. Det er ingen motsetning mellom å være likeverdige og det å være forskjellige. Venstre er mer opptatt av at alle skal ha et likt utgangspunkt enn at alle skal være like. Med dette skiller vi mellom ulikhet som skyldes egne valg og innsats, og ulikhet som skyldes forhold utenfor individets kontroll.

Nærhet og forenkling

Venstre mener beslutninger må fattes nærmest mulig den det gjelder. Den sosialliberale visjon om et demokratisk samfunn handler om at den enkelte har en reell påvirkningsmulighet i forhold til sin hverdag og sine omgivelser. Respekten for det lokale selvstyret gjennomsyrrer Venstres politikk. Åpenhet og innsyn i offentlig forvaltning er viktig for at folk skal kunne se sine byråkrater og politikere i kortene, og for å hindre maktmisbruk.

Nyskaping, inkludering og fremtidsoptimisme

Venstre har sterk tro på enkeltmenneskers skapertrang og virkelyst. Derfor er entreprenørskap og innovasjon viktig. Mennesker som tør å satse på egne ideer og evner er helt sentralt for verdiskapningen. Å skape nye arbeidsplasser er avgjørende for å opprettholde velferdsstaten.

Nyskapning forutsetter toleranse og inkludering av alle borgerne i samfunnet. Samfunnet må være åpen for nye ideer og impulser. Venstre ønsker et mangfoldig og inkluderende samfunn hvor forhold mellom mennesker bygger på gjensidig toleranse og respekt, der borgerne både har sterke rettigheter og plikter. Kampen mot alle former for intoleranse, maktmisbruk og overgrep mot enkeltindividet er viktig å føre i Tromsø, i Norge så vel som ute i verden.

Miljøvern og fremtidsoptimisme

Sosialliberalismen ser det som selvsagt at vi tar vare på den jorden vi lever på, som er selve grunnlaget for alt liv og all aktivitet. I prinsippet er det snakk om å overlate kloden i den stand vi overtok den, og på den måten å ta våre etterkommere på alvor.

Det offentlige må være en sterk premissleverandør for en god miljøpolitikk. Sosialliberalismens fokus på ansvar kommer også inn på dette feltet; nye løsninger som gagnar miljøet skal belønnes mens handlinger som truer bærekraftig utvikling må tilsvarende straffes.

Sosialliberalismen er visjonær og fremtidsoptimistisk. Forskningsutvikling, bedre teknologi og en globalisert økonomi gir menneskene nye og bedre muligheter. Det er også det beste grunnlaget for å løse de store miljøutfordringene vi står overfor.

2 Tromsø - den ressurssterke kompetansebyen

Den menneskelige kompetansen er nøkkelen for Tromsøs utvikling og for den enkeltes muligheter. Tromsø skal være en foregangskommune på kvalitet innen pedagogiske virksomheter. Barn som vokser opp i Tromsø kommune skal ha tilgang på skole og utdanning av høy kvalitet.

2.1 Barnehager og SFO - en trygg oppvekst

Barns første møte med offentlige tilbud er barnehagen. Tromsø Venstre mener at å satse på barna betyr å gi et tilbud med høyest mulig kvalitet. Barna våre er de vi først og fremst må ta et ansvar for. Derfor er kvalitet og kvalitetssikring nøkkelord for en god barnehage.

Venstre vil:

- At barnehageutbygginger skal være gjennomtenkt og sikre uteområde og inneklima.
- Ikke godta at midlertidige løsninger blir permanente
- At SFO som foreldrene betaler for, må kvalitetssikres og gi barna et meningsfullt tilbud. Kommunen skal lage klare retningslinjer for og finansiere et kvalitetstilbud.
- Etablere et bredt kulturtilbud innenfor SFO-tiden.
- Inntektsjustere SFO-prisene innenfor dagens satser
- At det skal være lik subsidiering av private og offentlige barnehager.
- Opprette et fleksibelt barnehagetilbud tilpasset foreldrenes hverdag. Mange foreldre har ikke arbeidstid fra 8 til 16, de må også kunne sikres et godt tilbud.

2.2 12 prinsipper for Tromsøskolen

1. Store ambisjoner

Tromsø Venstre har store ambisjoner for Tromsøskolen! Tromsøskolen er grunnsteinen i kompetansebyen. Tromsøs utvikling og for den enkeltes muligheter. Venstre vil sette fokus på skolens muligheter og kvalitet.

2. IKT i skolen

Ny teknologi i skolen skaper muligheter, men må støtte undervisningen og ikke distrahere. Skolens hovedoppgave innen IKT skal være å gi et solid

fundament for forståelse av teknologi. Dette vil gi eleven mulighet til forholde seg til en raskt skiftende teknologisk hverdag.

3. Sats på læreren!

Venstre vil satse på læreren, fordi vi mener at læreren er nøkkelen for å skape den gode skolen. Læreren skal få autoritet på grunn av faglig tyngde, samt være en person som bryr seg og stiller krav og setter grenser. Venstre vil styrke etterutdanningen av lærerene i Tromsøskolen. Tromsø kommune er nå på god vei gjennom arbeidet med lærerløftet.

Tromsø Venstre går inn for at hver lærer i Tromsøskolen skal få et kompetanseår hvert 7.år til etter- og videreutdanning eller å praktisere et annet yrke.

4. Slipp skolen fri

Tiden er nå moden for å innføre driftstyrer i tromsøskolene. Etter at Tromsø kommune gikk over til å være en tonivåkommune endret rektorens rolle og oppgaver seg til mer økonomisk ansvar og mindre støtte fra kommunens administrasjon. Et driftstyre ville være en stor støtte for skolelederen i driften av skolene og for å gi større brukermedvirkning. Et driftstyre på en skole kan settes sammen på ulike måter. Vanligvis består et driftstyre av rektor, representanter for de ansatte, FAU- medlemmer, elever og representanter valgt av kommunestyret.

De ansatte vil få en større innflytelse på egen arbeidsplass. Foreldre vil få en reell mulighet til i langt større grad påvirke skolens drift. Det vil også skape større involvering engasjement og reel medbestemmelse fra elever og foreldre.

Skoler ved flere av Norges største byer har hatt skolestyrer i over ti år bl.a. Stavanger og Oslo. Tromsø bør være den neste storbyen som går inn for driftstyrer i skolen.

5. Vedlikehold av skoler

Mange av kommunens skolebygg er dårlig vedlikeholdt, nedslitt og tidsmessig utrangert. Kommunen må innføre et systematisk system for vedlikehold og oppgradering av skolebygg. Skolebyggene må opp på nivå med andre kommunale bygg. For å sikre best mulig ressursutnyttelse bør nye skoler bygges som OPS-prosjekter som innebærer et offentlig-privat samarbeid for bygging og drift av bygg.

6. Fritt skolevalg

Forskjellige pedagogiske metoder forutsetter også at elevene i grunnskolen gis fritt skolevalg, med lovfestet rett til å gå i egen skolekrets.

7. Helhetlig gjennomgang av ressursbruken i PPT

De siste årene har PPT fått tilført store ekstra ressurser for å kunne ivareta sine lovmessige oppgaver. Samtidig har skolene mistet lærerårsverk pga. den økonomiske situasjonen. Dette er en utvikling som er lite ønskelig. Det er derfor ønskelig å gjennomgå ressursbruken i PPT og evt. vurdere om ressurser og stillinger kan overføres til skolene.

8. Mentorordning for nyutdannede lærere.

Nyutdannede lærere skal ha faglig oppfølging, støtte og kvalitetsmessig veiledning de tre første årene som lærer i Tromsøskolen. Det er viktig at nyutdannede lærere ivaretas og får en god start i yrkeskarrieren. Det bør etableres et faglig samarbeidsprosjekt med lærerutdanningen ved UiT.

9. Tromsø by som en ressurs i undervisningen

Tromsø by må aktivt brukes i undervisningen. Historie, miljø, institusjoner, omgivelser og kulturarrangementer med lokal tilknytning må brukes aktivt i undervisningen.

10. Den kulturelle skolesekken

For å gi skolebarn og ungdom en rikere skoledag med vekt på å oppleve, skape og lære innenfor teater, billedkunst, kunsthåndverk, film og musikk er det viktig å videreføre og videreutvikle den kulturelle skolesekken.

11. Svømmeopplæring

Svømmeopplæringen må omorganiseres. Det vil være formålstjenlig å opprette hele og halve undervisningsstillinger som svømmelærere i Tromsøskolen. Hver svømmelærer vil kunne ivareta svømmeundervisningen ved flere skoler. Undervisningen må legges om slik at deler av undervisningen intensiveres og foregår i mindre elevgrupper. Dermed vil alle elevene i barneskolen i få like mye bassengtid, og opplæring av høyere kvalitet. Man vil også kunne utnytte den eksisterende bassengkapasiteten bedre.

12. Lokal læreplan i fjellsikkerhet.

Tromsø med sin beliggenhet med fjell på alle kanter skaper uante muligheter for friluftsliv og rekreasjon. Dessverre dør det årlig unge personer i snøskred i nærområdene. Venstre ønsker å sette fokus på sikker ferdsel i fjellet, hele året. Gjennom en lokal læreplan i fjellsikkerhet, vil elevene i ungdomskolen kunne få en grunnleggende innføring i trygg ferdsel, grunnleggende førstehjelp og spesielt snøkunnskap med fokus på snøskred.

2.3 Universitetsbyen Tromsø

De høyere utdanningsnivåene i Tromsø utgjør en lokal, regional, nasjonal og på flere områder global ressurs. Å tilrettelegge for disse sterke kompetansemiljøene er en av de viktigste oppgavene for Tromsø kommune. Universitetet i Tromsø skal være en enda større ressurs for kommunen og byens innbyggere. Tromsø kommune skal bli en bedre støttespiller for UiT i felles kamper og lobbyering. Tromsø skal i sterkere grad integrere universitetet i bybildet og legge til rette for at det er synlig.

Venstre vil:

- Videreutvikle samarbeidet med Vitensenteret i Tromsø
- Arbeide for å bedre studentenes vilkår i Tromsø gjennom studentrabatt på kollektivtransport, generelle helsetilbud,

kulturtilbud, studentbarnehager og anskaffelse av tomter for boligbygging. Det er avgjørende for Tromsøs utvikling å fremstå som en attraktiv studentby.

- Ha en felles markedsføringsstrategi av "Kompetansebyen Tromsø" mellom UiT og Tromsø Kommune.

3 Et kreativt og nyskapende Tromsø

Tromsø skal være en motor for nyskaping og vekst for hele regionen. For å få til dette fokuserer Venstre på å skape et godt næringsklima, spesielt for små og mellomstore bedrifter, og for å forbedre offentlig sektor. Dette er avgjørende for å sikre flest mulig arbeid, og for å sikre inntekter til å bedre velferdstilbudet.

3.1 Moderne løsninger for næringsutvikling

Venstre har tro på enkeltmenneskets skaperevne, og vil derfor at kommunen skal være en aktiv støttespiller og tilrettelegger for grundere og bedrifter i etableringsfasen. Det er det nyskapende næringslivet som skaper vekst og arbeidsplasser i byen. Venstre vil bedre rammevilkårene for småbedrifter med de virkemidlene kommunen har til rådighet. Kommunen må ha enkle praktiske regler tilpasset småbedrifters virkelighet.

3.2 Et enklere Tromsø

Tromsø kommune skal være en ryddig og forutsigbar medspiller for næringslivet i Tromsø. Kommunen kan utføre sine oppgaver langt enklere og bedre enn i dag, og redusere skjemaveldet både internt og overfor næringslivet og befolkningen. Det vil spare tid og ergrelse samtidig som det frigjør ressurser både i næringslivet og i det offentlige som kan settes inn enten til økt verdiskaping eller til å utføre flere fellesoppgaver.

Venstre vil gjøre det så enkelt som mulig for næringsdrivende å skaffe seg oversikt over offentlige lover, regler, forskrifter og andrereguleringer. Dette vil også være til stor hjelp for alle som ikke har norsk som

førstespråk. Venstre vil foreslå at også Tromsø kommune setter en tidsgrense for gyldigheten av alle kommunale forskrifter, en såkalt solnedgangspraksis. Dersom ikke forskriften vedtas igjen innen for eksempel 10 år, faller den automatisk bort.

Venstre vil:

- Rydde opp i avgifts- og gebyrjungelen gjennom å redusere antall gebyrer og kostnadene ved enkelte gebyrer
- Jobbe for å fjerne arbeidsgiveravgiften på lærlinger og lære kandidater, slik at det blir enklere for lærlinger å komme i jobb.
- Gjøre flere kommunale tjenester tilgjengelige hele døgnet ved å gjøre dem tilgjengelige på Internett.
- Innføre tidsfrister ved behandling av søknader.
- Forenkle parkeringsreglene for håndverkere.
- Senke leieprisen for leie av fortau og utendørs arealer.
- Utvide åpningstiden og bedre markedsføringen av kommunens servicekontor for næringslivet.
- Innføre solnedgangspraksis for kommunale forskrifter.

3.3 Konkurransetsetting

Venstre vil gå inn for å konkurransetsette kommunal virksomhet, der dette kan bidra til å gi bedre kvalitet på tjenestene. Det er viktig at borgerne får frihet til selv å velge hvilket tilbud de vil benytte seg av. Samtidig vil Venstre være en garantist for at alle borgere får et kvalitetssikret tilbud. I en kommune med økonomiske problemer vil også reduisering av utgifter være viktig for byen. Konkurransetsetting skjerper tjenesteleverandørene og dermed kvaliteten og prisen på varene og tjenestene som leveres. Uavhengig av om tjenesteleverandøren er privat eller offentlig, må tjenestene kvalitetssikres. Dette må være kommunens

ansvar. Venstre vil ikke konkurranseutsette virksomhet som innebærer utøvelse av offentlig myndighet.

3.4 Økonomisk ansvarlighet

Venstre vil sikre byen økonomisk handlefrihet både på kort og lang sikt. Venstre er opptatt av konsekvensene offentlig overforbruk får for individet. Stadig høyere skattøre og renteøkninger slår usosialt ut og begrenser individuell frihet. Vi vil prioritere god budsjettstyring, nedbetaling av lån og høy kommunal egenfinansiering ved investeringer.

3.5 Redusere eiendomsskatt

Venstre ser på en bolig først og fremst som et hjem, ikke et skatteobjekt. Venstre er derfor for en gradvis utfasing av eiendomsskatten. Det er også et problem for næringslivet i Tromsø dersom dagens høye eiendomsskatt blir videreført. Dette blir da i en særskatt på verdiskapning i Tromsø, som konkurrerende bedrifter i mange andre byer ikke har. Venstre vil arbeide for å redusere eiendomsskatten og fjerne den innen neste valgperiode er over. Så lenge det er eiendomsskatt, bør fredete hus være fritatt fra den.

3.6 Salg av kommunale aksjer og eiendom

Tromsø kommune sitter med unødvendige aksjeposter i flere selskap og med store eiendommer. Venstre ønsker derfor å selge ut noen av disse aksjepostene og eiendommene der det vil forbedre økonomien til kommunen. Inntektene av salget bør gå til å redusere gjeldsbyrden i Tromsø eller å finansiere nødvendige investeringer. Tromsø Venstre vil ikke selge aksjene i Troms Kraft.

4 Kultur og byutvikling

Kulturell virksomhet gir byens innbyggere opplevelser, mangfold og livskvalitet og skaper økonomiske verdier for lokalsamfunnet.

4.1 Tromsø - en levende kulturby

Tromsø har et kulturliv i utvikling, både i innhold og bredde. Det har stor betydning for innbyggernes opplevelser, livskvalitet og muligheter for

utvikling. Venstre satser på kultur som ett av de viktigste virkemiddelene for å gjøre Tromsø til en enda bedre og mer attraktiv by, der trivsel, opplevelser og livskvalitet står i sentrum.

Venstre vil:

- Utvikle Tromsø videre som en ledende kulturby som profilerer seg gjennom mange kulturelle uttrykk, arenaer og festivaler.
- Gi kulturpolitikken høyere prioritet og større handlingsrom
- Sikre bibliotekenes økonomi, øke innkjøpene og ha lengre åpningstider
- Legge bedre til rette for profesjonelle frigrupper
- At kommunene skal stå ved det offentliges forpliktelser når det gjelder innkjøp av kunst for utsmykking av bygg.
- Støtte og tilrettelegge for lokale festivaler og sikre festivalene gode og forutsigbare rammevilkår
- Arbeide for å fremme høy kvalitet innen arkitektur og design i byens rom.
- Være en garantist for økning i bevilgninger til kulturlivet.
- Arbeide for at Kulturhuset kan ha en bærekraftig økonomi.

4.2 Samspill mellom kultur og næring

Det er et stort økonomisk potensiale i kulturbasert næring, Kultursektoren er den næringssektoren som vokser mest. Tromsø trenger, i tillegg til bredde og mangfold, også å profilere seg sterkere på områder der kultur- og næringsvirksomhet kan spille sammen for å løfte frem byen internasjonalt. Slike områder kan være design, film, arkitektur og byutvikling.

Venstre vil:

- At kulturpolitiske prioriteringer skal veie tyngre i arbeidet med byens utvikling.
- Ta initiativ til et målrettet samarbeid mellom kultursektoren og næringslivet for å styrke den internasjonale satsningen

4.3 Byutvikling

Tromsø vokser, og opplever press på mange områder. Samtidig flyttes tyngdepunktene innen handel, transport, boliger og arbeidsplasser. Både nye bydeler og enkeltprosjekter utfordrer det historiske sentrums innhold og preg. Venstre mener det er veldig viktig å prioritere en overordnet byutvikling i Tromsø, for å ivareta balansen mellom fortid, nåtid og fremtid. Sentrum skal både opprettholde sine viktige historiske kvaliteter, og være et vitalt sentrum for handel, opplevelser, kultur og reiseliv. Det er derfor viktig å se bydelene i sammenheng, så de kan supplere, avlaste og styrke hverandre. En bedre funksjonfordeling og transportmessig sammenbinding kan gi en tiltrengt økning av byområdet, gjennom bruk av Sentrums randsoner og utvikling langs Stakkevollveien, på Langnes og i deler av Tromsdalen. Sentrums historiske kvaliteter er et unikt fortrinn for denne bydelen. Sentrum skal fremdeles være kommunens viktigste møteplass, og et vitalt Sentrum skal fremme bruk og vedlikehold av den historiske bygningsmassen. Det er viktig å oppnå gode uterom som er attraktive for alle grupper av innbyggere hele året, det gjelder gater, parker, torg og sjøfronten både i Sentrum og i bydelene. Venstre kommer fortsatt til å arbeide for kvalitet og helhet i byutviklingen, og for et langsiktig planperspektiv.

Venstre vil:

- Arbeide for utvikling av Tromsøs sentrums sjøfront: en sammenhengende havnepromenade fra Skansen til Hålogaland Teater og Telegrafbukta. samt et sammenhengende gangstrøk i ved utvikling av ny bygningsmasse langs sjøen fra Breivika til Skansen.

- Arbeide for bedre tilgang til sjøen i Tromsdalen, som på sikt kan danne et grønt, sammenhengende rekreasjonsstrøk fra Gammelgård til Tomasjordnes.
- Vil bygge et gratis og åpent trådløst nettverk i hele Tromsø sentrum, gjerne i samarbeid med universitet og næringsliv.
- Arbeide for at Tromsø Sentrum bevarer sine unike historiske kvaliteter og samtidig er attraktiv for næringsliv, kultur og reiseliv.
- Fortsatt gi høy prioritet til den estetiske siden ved Tromsøs bygningsmasse. Det gjelder krav til bygningenes arkitektoniske uttrykk, høyder, skilt, reklame, belysning og materialvalg.
- Ha et kritisk blikk på omdanning og forfall i den historiske bygningsmassen.
- Støtte initiativer som fremmer Tromsøs "gamleby" ved Skansen.
- At kunstnere i større grad samarbeider med arkitekter og byplanlegger om utforming av ny bebyggelse, oppgradering av plasser, gater, offentlige bygg osv.
- At bygninger og områder arkitektonisk utformes slik at de blir gode møteplasser til alle årstider.
- Utvikle et lyskulturprogram for lyssetting av offentlige rom, fasader, og veier.
- Utvikle byens parker i samarbeid med lokale sponsorer og byens botaniske miljø.
- Utvikle den bilfrie gågata fra Grandhjørnet til Nordbyen
- Bygge ut parkeringsanlegget i tunnelen. Øke parkeringskapasiteten og samtidig begrense overflateparkeringen i sentrum.
- Arbeide for et sammenhengende gang- og sykkelveinett mellom bydelene og sentrum

- Arbeide for at utviklingen langs Stakkevollveien mellom Sentrum og Breivika danner en sammenhengende bystruktur. med gode boforhold, attraktive næringsarealer, gode kollektivtilbud og uterom.
- Arbeide for et sammenhengende gang- og sykkelveinett mellom bydelene og sentrum.

4.4 Sosialliberal skjenkepolitikk

Venstre mener at individet er ansvarlig for sine egne handlinger. Kommunens ansvar er å skaffe en fornuftig og helhetlig skjenkepolitikk som innbyggerne forstår og kan akseptere. Venstre baserer sin skjenkepolitikk på prinsippet om at det skal være enkelt å få skjenkebevilgninger, men også enkelt å miste den hvis bevilgningshaver begår alvorlige brudd på skjenkeloven.

Venstre vil:

- Gi mulighet til kaféer og utesteder til å skjenke til lovens maksimum, også på hverdager
- Sørge for en mer rettferdig skjenkepolitikk der alle aktører likebehandles
- Arbeide for prøveprosjekt med uteservering i Storgata fra Strandskillet til Fiskergata i sommermånedene.

4.5 Barn og unge i sentrum

Tromsø er en av byene i Norge med yngst befolkning. Det skal merkes i byens utforming, aktiviteter og politiske liv. Venstre ønsker at barn og ungdom i større grad skal være med å påvirke utviklingen av Tromsø.

Venstre vil:

- Arbeide for flere fritidsaktiviteter for barn og ungdom i nærmiljøene.
- Støtte det frivillige arbeidet og barn og unges egne initiativ, med fysisk tilrettelegging av rimelige lokaler og opparbeiding av utearealer.

- Sikre at lokale og partinøytrale ungdomsråd får innflytelse på utforming av nærmiljø og lokale aktiviteter.
- Årlig arrangement av "Barnas Kommunestyre", der reelle avgjørelser blir tatt
- At barn og unge skal få informasjon om kommunale planer og beslutninger, og få mulighet til å delta aktivt og påvirke egne oppvekstvilkår.

4.6 Idrett for alle

Hele Tromsøs befolkning skal ha mulighet til å delta i idrett og friluftsliv. Dette gjelder også for dem som ikke er med i den organiserte idretten. Alle må ha mulighet til å drive aktivitet på egne vilkår og selv bestemme hvilken form og innhold aktivitetene skal ha. Tromsø ligger i dag etter i utviklingen av idrettsanlegg, her trengs et løft!

Venstre vil:

- Støtte etableringen av en flerbrukshall for volleyball, håndball og basketball.
- Prioritere bygging og vedlikehold av idrettsanlegg for breddeidrett.
- At bruk av idrettshaller skal være gratis for skoler og barnehager på dagtid.
- At bruk av idrettshaller skal være gratis i helgene for barne- og ungdomsidretten, hvis det er ledig kapasitet
- Utvikle turstinettet i Tromsømarka med separate skiløyper og helårs gang/sykkelveier, samt bedre krysninger av veier med bruer/underganger.
- Gjøre Tromsø til foregangskommune for "snarveiprosjekter" mellom bydelene.
- Oppgradere turstier for mer bruk, og slik spare naturen for øvrig.

- Etablere et kombinert badeland og treningsbasseng
- Tilrettelegge for lavterskeltilbud også for brukere med funksjonshemming
- At kommunen tilrettelegger for private aktører å realisere et nytt alpinanlegg og brettпарк i Håkøybotn i forståelse med de lokale grunneierne
- Fremme utvikling av nærmiljøanlegg for aktivitet i bydelene: nye kunstgressbaner og ballbinger
- Utvikle Tromsøs potensiale som viktig vintersportsby, for fastboende og tilreisende.
- Støtte viktige breddeirettsarrangementer i byen.

4.7 Tromsø kommune - mer enn bare byen

Tromsø kommune består av mer enn bare det sentrale byområdet. For Venstre er det viktig å sikre lokaldemokratiet. Vi vil derfor gi utviklingslag og bydelsråd en brukbar økonomi. Høringsuttalelser fra utviklingslag og bydelsråd må vektlegges. Tromsø er en vidstrakt kommune med et særpreget, lite sentrum og et stort distrikt. Det er viktig at Tromsø tar vare på og utvikler sitt distrikt, både for dem som bor der og for dem som ønsker å flytte til eller drive næringsvirksomhet i distriktene.

Venstre vil:

- Gjøre enklest mulig både å få fradelt tomt og få byggetillatelse. Det må ikke være slik at det kreves reguleringsplan for å få utparsellert 3-4 tomter.
- Være et "Ja-parti" og det skal være viktige argumenter for å si nei til fradeling av tomter.
- Prioritere bygging av gang- og sykkelstier i tettbygde strøk i distriktene

5 Tromsø - en moderne miljøby

Venstre vil gjøre det komfortabelt å være miljøvennlig. Å ta vare på naturen; jord, luft, vann og det biologiske mangfoldet, er avgjørende for vår eksistens og har verdi i seg selv. Venstres mål er et samfunn uten forurensning, der ressursene forvaltes til beste for oss som lever nå - og for framtidige generasjoner. Venstre vil gjøre Tromsø til et miljøpolitisk bysamfunn; vi skal utvikle og bruke miljøteknologi og finne løsninger som også andre kan benytte.

En slik omstilling er krevende, men gir nye muligheter. I en verden hvor miljøproblemene blir tydeligere, vil de miljøvennlige samfunnene bli morgendagens vinnere. Det viktigste generelle miljøvirkemiddelet Venstre vil ta i bruk, er å gjennomføre en transportreform hvor det blir dyrere å kjøre bil, men bedre og billigere å reise miljøvennlig, om det gjelder kollektivtrafikanter, syklister eller fotgjengere.

Å ta steget fra dagens samfunn basert på fossil energi over til et lavutslippssamfunn fundert på en grønn markedsøkonomi er Venstres viktigste ærend i norsk politikk. Derfor har vi lokalt kjempet gjennom den nye transportreformen basert på en klimastrategi. På nasjonalt nivå vil Venstre gjennomføre store løft. Vi ønsker et skattesifte fra rød til grønn skatt. Vi vil øke grønne skatter og avgifter, men bruke alle inntektene på å senke den røde skatten på arbeid. Det vil si at de som ønsker å leve miljøvennlig tjener på Venstres politikk.

5.1 Transportreform

Venstre har i forrige kommuneperiode tatt initiativ og fått vedtatt første del av en større transportreform i Tromsø. Det blir dyrere å kjøre bil, men betydelig billigere og bedre å reise miljøvennlig. De som bruker transportsystemet vil også merke at det blir slutt på hullete veier, som vi dessverre har altfor mange av i kommunen vår. Det vil bli bygget flere titalls kilometer med nye gang- og sykkelveier og frekvensen på byens busser vil gå opp.

For videre vekst og utvikling er vi også avhengige av at nye kunnskapsbedrifter og flere hoder finner byen attraktiv. TromsøLiving-prosjektet som omhandlet attraktivitet til Tromsø-regionen viste at 75% av de spurte var misfornøyd med gang- og sykkelveiene og 45% var misfornøyd med kollektivtilbudet. På samme måte som det er viktig med et rikt kulturtilbud og et variert opplevelsestilbud, er det viktig med et attraktivt transportsystem for bedrifter og enkeltpersoner som ønsker å skape verdier. Det som kjennetegner kunnskapsbedrifter er at de har høy mobilitet og muligheter til å flytte hvor som helst i verden. Her konkurrer ikke Tromsø hovedsaklig mot nabobyene, men ofte mot andre byer i Norge, Europa eller verden for øvrig.

Det er helt avgjørende for Tromsø at transportreformen gjennomføres i løpet av neste kommunestyreperiode. Da vil Tromsø også få betydelig statlig støtte til gjennomføringen av reformen.

Venstre vil:

- Gjennomføre en transportreform basert på økt brukerbetaling
- Redusere prisen for månedskort på kollektivtrafikk til 500 kr
- Jobbe for en minimums 50 prosent økning av antall avganger med kollektivtrafikk
- Sikre at minimum 20 prosent av inntektene fra brukerbetalingen går til bedre vedlikehold av veibanen i Tromsø.
- Legge til rette for el-biler og andre biler som kan gå på miljøvennlig drivstoff som hydrogen eller biodrivstoff.
- At alle biler som brukes av det offentlige bruker nullutslippsteknologi, slik som biodrivstoff, elektrisitet eller hydrogen innen 2015.
- Gi biler som går på bioetanol mulighet til å kjøre på strekninger som i dag er reservert for kollektivtrafikk og frita dem fra Tromsøavgiften.

- At alle busstopp skal ha busstur med tavler som viser sanntidsinformasjon.
- At Tromsø kommune skal overta ansvaret for kollektivtrafikken fra Troms fylkeskommune
- Være positiv til en utredning av Tindtunellen
- Være positiv til utredning av en ny Kvaløyforbindelse, som må gjennomføres med felles finansiering av Troms Fylke, Tromsø Kommune, Staten og brukerfinansiering.
- Vurdere å innføre piggdekkavgift dersom andelen av piggfrie dekk ikke går opp. Eventuelle inntekter skal utelukkende gå til bedre vedlikehold av veinettet.

5.2 Metrobuss i Tromsø

Venstre er et nytenkende og visjonært parti. Derfor ønsker vi å utrede ideen om "Metro-buss Tromsø"; -mer moderne løsninger enn dagens matriell og rutesystem, som ikke har fulgt med i byens utvikling de siste 10 år. Metro-buss strekninger har høy frekvens og kapasitet, egne filer og moderne, effektive terminalløsninger med sanntidsinformasjon. Norske byer som har innført et slikt system har hatt stor økning av bussbruken og flere fornøyde reisende. Det skal være den nye stammen i kollektivtransporten, i et omlagt og radikalt bedre busstilbud. For miljøet og næringslivet vil miljøvennlig kollektivtransport være et langt steg fremover. Utredninger har vist at 4 slike ruter kan dekke store deler av transportbehovet, og vil kunne være premisslegger for byutvikling i Tromsø. Et slikt prosjekt representerer en utvikling av Tromsø som står i samsvar med Venstres miljøpolitiske mål, både gjennom å redusere behovet for transport, og gjennom å utvikle en bystruktur som er mindre energikrevende.

Denne type prosjekt må finansieres gjennom statlige midler. Det vil være et mål ved et slikt prosjekt at den elektriske krafta som erstatter diesel, skal være lokalprodusert, miljøvennlig kraft, for eksempel vindkraft.

5.3 Grønne lunger

Venstre mener at noe av det viktigste i Tromsø er å bevare byens grønne lunger og et turløypenett på Tromsøya. Dette er også viktig for transport og folkehelse at Tromsømarka settes i stand til å tåle mer bruk.

Tromsø Venstre vil:

- Jobbe for å utvikle grøntdraget på øya gjennom turløyper med snarveieprosjekt for gående og skiløpere.
- -Stemme mot alle forslag som bidrar til å forringe eller begrense Tromsømarka.
- Arbeide for bedre forhold for kryssing av veier, der disse møter løypene i Tromsømarka, gjennom bruer eller underganger, så løypenettet er ubrutt.
- Arbeide for bedre tilgang til sjøen i Tromsdalen, som på sikt kan danne et grønt, sammenhengende rekreasjonsstrøk fra Gammelgård til Tomasjordnes.

Venstre ønsker å utvikle en større opparbeidet park i området på oversiden Telegrafbukta/Tromsø Museum. En opparbeidet park vil bety et bedre rekreasjonstilbud for flere mennesker i Tromsø, og vil være tiltrengt etter hvert som befolkningen øker. Utbyggingene Bjerkakerstranda-Strandkanten og Fagereng vil i tiden frem mot 2015 innebære et hundretalls nye leiligheter som alle ligger i gangavstand til Telegrafbukta. Venstre ønsker å sikre flest mulig innbyggere et så godt som mulig rekreasjonstilbud, også i form av parker. En slik utvikling vil være et bidrag til dette.

5.4 Fornybar energi

Venstre er bekymret over mangel på den nasjonale satsningen på fornybar energi. Venstre vil at Tromsø skal produsere nok energi til gjøre Tromsø uavhengig av ikke-fornybar energi. Vi vil bruke kommunens eierinteresser i Troms Kraft for økt satsning på bølgekraft og tidevannskraft. Venstre er i

positiv til økt vindkraftproduksjon i Tromsø kommune, og vil støtte forslaget til utbygging på Kvitfjell.

Venstre vil gjennomføre økte ENØK-tiltak i kommunen for å spare strøm. All oljefyring i kommunal sektor skal erstattes. Venstre vil også påse at større utbygginger skjer med stor bevissthet rundt energibruk.

Venstre er positiv utbygging av nye mikro- og småkraftverk i kommunen.

Venstre vil:

- Arbeide for at det utvikles mer fornybar energi i Tromsø og i Nord-Norge
- Fjerne all oljefyring i kommunale bygg
- Redusere kommunale gebyrer for nye miljøvennlige hus
- Redusere kommunale gebyrer for miljøriktige tiltak og investeringer

6 Helse- og sosialpolitikk

Venstre vil gi mer til de som trenger det mest, fremfor å smøre tynt ut over alle. I et sosialliberalt samfunn er det viktig med hjerterom for de som faller utenfor det store fellesskapet. Det er et økende forventningsgap mellom krav fra innbyggerne og tilbudet fra det offentlige. Venstre vil jobbe for å minske dette forventningsgapet gjennom en helhetlig gjennomgang av det offentlige tjenestetilbudet.

6.1 Hjerterom for de som faller utenfor

Sosialpolitikken må gå bort fra moraliseringen ovenfor de svakeste og gjøre dem til offer, men istedenfor behandle dem som likeverdige mennesker og gjenreise deres verdighet.

Venstre vil:

- Gjennomføre en ressursanalyse av det offentlige tjenestetilbudet for å sikre at man bruker ressursene på en mest mulig effektiv måte og at de i størst mulig grad kommer brukerne til gode.

6.2 Forebygging

Det er viktig å drive med forebygging i alle aldersgrupper, både i et samfunnsøkonomisk, helsemessig og etisk perspektiv. Dette handler om å sikre mennesker uavhengighet og kontroll over egen situasjon i alle livsfaser. Dette har med verdighet å gjøre. Kommunen må bidra til at enkeltmennesker er i stand til å ta vare på sin egen helse på en best mulig måte, lengst mulig.

Tromsø har en unik mulighet til å ha en sunn folkehelse gjennom en god byutviklingspolitikk og en enestående natur.

Venstre vil:

- Styrke kommunens ansvar for å informere og tilrettelegge ovenfor at enkeltmennesker skal kunne ta ansvar for egen helse.
- At Tromsø Kommune tar i bruk det beste av Safe Community-prinsippene som mange andre norske kommuner har gode erfaringer med.

6.3 Mer til de som trenger det mest

Sosialt ansvar handler først og fremst om å hjelpe de medmenneskene som sliter mest i hverdagen i Tromsø handler dette hovedsaklig om å hjelpe mennesker som sliter med rus- og psykiatriproblemer, noe som ofte opptrer i sammenheng. Venstre anerkjenner at rusmisbruk må betraktes som en sykdom og vil skifte fokus fra straff til forebygging og behandling. Dette handler om å skape verdige liv for rusmisbrukerne, og deres nærmeste.

Helt grunnleggende for Venstres ruspolitikk er å skifte fokus fra moralisering over folks handlinger til å redde liv og helse. Derfor vil Venstre blant annet se på en ordning for sprøyterom som etter erfaringer fra Oslo har bidratt til å redusere antall overdosedødsfall og ført til en betydelig helseforbedring blant rusmisbrukerne.

Venstre vil:

- I samarbeid med offentlige og frivillige aktører sikre at rusmisbrukere og deres pårørende har et godt omsorgstilbud tilpasset den enkeltes behov
- Etablere flere behandlingsplasser og bedre ettervernstilbud for rusmisbrukere. Ingen som ønsker avrusing skal måtte stå lenge på venteliste!
- Utvikle en ordning med sprøyterom
- Sikre at alle får en individuell tiltaksplan og god oppfølging.
- Etablere et bedre tilpasset boligtilbud for alle brukere av Tromsøs kommunale boliger, og bygge flere kommunale boliger gjennom stiftelsen Kommunale Boliger

6.4 Eldreomsorg tilpasset den enkelte

Mange eldre er ved god helse, og det er bra, men mange trenger hjelp og en utstrakt hånd fra storsamfunnet. Tromsø Venstre ønsker en god eldreomsorg hvor kvalitet er det viktigste kriterium. Venstre vil ta et oppgjør med den rådende helsepolitikken som handler om at alle tilbud må være levert av det offentlige. I stedet for vil Venstre at det offentlige skal ta ansvar for finansiering og kvalitetssikring, men i større grad samarbeide med alle gode krefter i samfunnet, som frivillige organisasjoner og private helsebedrifter. Det viktigste må være at alle som har behov for hjelp for et best mulig tilbud, ikke hvem som leverer tjenestene.

En god omsorgstjeneste må bygge på en fornuftig balanse mellom institusjonsbaserte tjenester og en oppsøkende og nærmiljøbasert omsorg. Eldre som har behov for heldøgns pleie og omsorg skal føle seg trygg på at tilbudet finnes. Alle som trenger hjelp i hverdagen må få nødvendig bistand når de trenger det. Det gjelder så vel hjemmetjenester som plass i sykehjem eller omsorgsbolig.

Mange eldre har behov for hjelp, men ikke nødvendigvis en institusjonsplass. Eldre og deres pårørende må få frihet til å velge tilbud som er tilpasset den enkeltes ønsker og behov. Vi vil arbeide for at mulighetene for å kunne velge er til stede.

Venstre vil:

- At utbygging av området Tromsøysund Sykehjem/Otium ferdigstilles i løpet av neste kommunestyreperiode
- Skape et mer variert tilbud innen eldreomsorgen, gjerne med private tilbud som supplement. Brukerne må i langt større grad få mulighet til å bestemme innholdet i tjenestene de får fra det offentlige. I tillegg til å sikre gode sykehjemsplasser, må det etableres alders-/seniorhjem og flere omsorgsboliger for de som trenger et mindre pleieintensivt tilbud.
- Eldresentre og frivillighetssentraler er viktige møtepunkt for mange eldre og bidrar til atspredelse og god helse. Slike møteplasser må styrkes.
- Vurdere etablering av en helsestasjon for eldre
- Ha lavere terskel for å kunne få hjemmetjenester og dermed sikre forebyggende tilbud for eldre som trenger hjelp slik at de kan bo i eget hjem så lenge som mulig
- Sikre fritt sykehjemsvalg, slik at den enkelte selv kan velge hvilket tilbud som passer best. For at valget skal bli reelt, må det etableres flere sykehjemsplasser i både privat og offentlig regi.
- Ha økt bemanning og bedre medisinsk-faglig tilsyn ved sykehjemmene.
- Opprette en sykehjemsplass-avdeling (intermediæravdeling) ved Sør-Tromsøya sykehjem, målgruppen er pasienter som er utskrevet fra sykehus, men som fortsatt har et omfattende pleiebehov.

- Oljeturnus bør innføres som en prøveordning innen helse- og omsorgssektoren
- Innføre en omsorgsgaranti for å kvalitetssikre eldreomsorgen og sikre den enkeltes rettigheter.
- Kommunen skal være ansvarlig for å stille krav til kvaliteten på tjenestene som tilbys og sikre finansiering, men for Venstre er det mindre viktig hvem som leverer tjenesten.
- Sikre rekrutteringen til omsorgsyrket.

6.5 Et sterkt barnevern

Alle barn har rett til en trygg oppvekst. Barnevernet må sikres bemanning og økonomi slik at vanskeligstilte barn kan få nødvendig støtte og hjelp uten lang ventetid.

7 En åpen og trygg by

For Venstre er åpenhet og toleranse nøkkelverdier. Toleranse ovenfor at mennesker er forskjellige er viktig for å gi hvert enkelt menneske frihet til å søke det gode liv. Åpenhet rundt demokratiske prosesser er viktig for å sikre borgeren innsyn i styringen av byen.

7.1 Parlamentarisk styringsmodell

Venstre innførte parlamentarisme som styringsmodell for Norge i 1884. I 2011 er det på tide at de samme prinsippene brukes for styring av Tromsø. I en parlamentarisk styringsmodell erstattes byråkrater med politikere i den utøvende delen av kommunen. De som leder den utøvende delen må nå stå til ansvar for den lovgivende delen av kommunen, det vil si de folkevalgte representantene i kommunestyret.

I en kompleks og stor organisasjon som Tromsø kommune trenger man at også de øverste lederne av kommunen står til ansvar ovenfor innbyggerne. I en parlamentarisk styringsmodell vil de øverste lederne ha et helt annet ansvar enn i en formannskapsmodell. Dette vil igjen kunne føre til bedre styring og en klar ansvarsfordeling i kommunen. Hvis det

innføres parlamentarisme i Tromsø er man helt avhengig av et system som gir gode arbeidsvilkår for opposisjonen.

7.2 Stemmerett for 16-åringer

Venstre ønsker at Tromsø skal bli forsøksby for 16-årig stemmerett. 16-åringer kan komme i fengsel, betale skatt og få barn, men de kan ikke bestemme hvordan de vil ha sitt eget lokalsamfunn. 16-årig stemmerett vil også bety økt politisk engasjement og entusiasme, det er bra for lokaldemokratiet.

7.3 Varslervern

Venstre vil sikre varslernes rettigheter. Det skal være en rett for kommunalt ansatte å åpent kunne si i fra om kritikkverdige forhold i kommunen. Spesielt i offentlig sektor er det viktig å understreke at de ansatte jobber for byens borgere, ikke den politiske ledelsen.

7.4 Den engasjerte borger

Frivillige organisasjoner og engasjerte borgere gjør Tromsø til en god by å bo i. Den frivillige sektor er en uavhengig del av samfunnet og gjør livet til menneskene rikere. For Venstre har frivillige organisasjoner en enorm egenverdi og som det er avgjørende at gis rom til å utfolde seg i samfunnet. Mangfold og bredde er viktig for trivselen til byens innbyggere.

Venstre vil:

- Sikre gode rammevilkår for organisasjonslivet, og utvikle samarbeidet mellom organisasjonene og kommunen.

7.5 Kamp mot diskriminering

Retten til å delta på alle samfunnsarenaer må gjelde alle, uavhengig av etnisitet, kjønn, seksuell orientering eller nedsatt funksjonsevne. Styrket kamp mot diskriminering er nødvendig for å sikre mangfoldet og respekten for at mennesker har ulike mål, drømmer og visjoner for hva som er det gode liv for dem. Tromsø har med sin geografiske plassering et ansvar for å inkludere samiske perspektiver og rettigheter.

Venstre vil:

- At kommunen og bydeler må gå foran for å sikre like jobbmuligheter uansett etnisk bakgrunn. Offentlige arbeidsplasser skal i alle sektorer gjenspeile befolkningens sammensetning.
- Universitetet og høyskoler må inkluderes i arbeidet med å sikre en bredere rekruttering til politiet, læreryrket og andre yrker der innvandre er underrepresentert.
- Samarbeidet med frivillige organisasjoner som driver flerkulturelt arbeid må styrkes.
- Utesteder som diskriminerer gjestene sine skal umiddelbart miste skjenkebevillingen.
- Det bør etableres en internasjonal møteplass for nye og gamle Tromsøborgere.

7.6 Fortsatt vennskapsbyer

Venstre støtter folk-til-folk initiativet og vil jobbe for mer samarbeid mellom Tromsø og Tromsøs vennskapsbyer. Venstre er positiv til at Gaza er Tromsøs vennskapsby og også til en eventuell israelsk vennskapsby.

7.7 En trygg by

Ingen skal føle seg utrygg i Tromsø. Kriminalitet må forebygges og bekjempes. Trygghet betyr imidlertid også frihet fra overvåkning og en styrking av personvernet.

Venstre vil:

- Rette en spesiell innsats mot vold i nære relasjoner, gjennom styrkning av Krisesentret
- Sikre et bedre oppfølgingstilbud til voldsrammede.
- Fjerne alle ulovlige overvåkningskameraer, og skjerpe kravene for tildeling av tillatelser.

- Utarbeide et oversiktskart og en grundig kartlegging over alle overvåkningskameraer i byen.
- Styrke datasikkerheten i Tromsø kommune.